

Jeg skal derefter omtale § 13, som er den, Kommissionerne særlig har gjort Bemærkninger til. I § 13, 1ste Stykke, Linie 2, bør der efter min Mening tilføjes: „og et i Henhold til nærværende Lov“. Der staar, at Ejeren af et i Henhold til den første Lov af 1899 og de følgende Love, som er fremgaaet af Revisionerne, oprettet Husmandsbrug kan faa Tillægslaan, men den Lov, som nu muligvis bliver vedtaget, bør ogsaa nævnes, det har voldt en lille Uretfærdighed, at Ejerne af Husmandsbrug, der er oprettede i Henhold til Loven af 1914, ikke har kunnet faa Tillægslaan efter den nugældende Lov.

I § 13, 2det Stykke, ansættes Tillægslaanen til $\frac{9}{10}$ af det Beløb, hvormed Husmandsbrugets Laaneværdi, jfr. § 7, er forøget. Hertil er at bemærke, at Ministeriet havde en noget anden Forstaaelse heraf end Kommissionerne. Laaneværdien af Husmandsbruget er Jord, Bygninger og Besætning. Besætningen skal være ansat til mindst $\frac{1}{10}$, og det er den Tiendedel, som Laantageren selv skal skaffe. Det samme er Tilfældet med Tillægslaanene, men der har Ministeriet adskillige Gange skaar $\frac{1}{10}$ fra uden at tage Hensyn til Besætningen. Jeg har selv i den seneste Tid haft med to Tillægslaan at gøre. I den Anledning skriver Ministeriet, at der i Overensstemmelse med Kommissionens Indstilling kun vil kunne gives Andrageren et Tillægslaan, stort — saa kommer Summen; svarende til $\frac{9}{10}$ af den Ejendommen ved den nævnte Foranstaltning tilførte Forøgelse i Laaneværdien. Herved synes jeg, at der er begaaet en Uretfærdighed mod disse, og det er ikke ved de to alene, at man slet ikke har taget Hensyn til den forøgede Besætnings Værdi, der egentlig er den Tiendedel, som vedkommende selv kan præstere. Jeg har taget nogle Udskrifter af Synet. Jeg har kun den ene, men Forholdene er ens. Der var Besætnings Værdi oprindelig ansat til 360 Kr., som var $\frac{1}{10}$ af det daværende Laan, og da nu Manden søgte Tillægslaan, var hans Kreaturbesætning ansat til 1,400 Kr. Man vil altsaa se, at han i meget høj Grad har forøget den Tiendedel, han var forpligtet til at have. Jeg haaber, der vil komme noget større Klarhed i, hvad der skal forstaaes ved denne Tiendedel, for det bliver en vanskelig Stilling, Folk kommer i, naar de nu søger om Laan og maaske staar og skal bruge alle Pengene, og de saa faar den Overraskelse, at der yderligere kan tages $\frac{1}{10}$ fra dem.

Saa kommer vi til § 16, der handler om Statshuse, som bliver overtaget af andre. Der tænkes der f. Eks. paa Børn af Statshusmænd eller Børnebørn eller hvem det nu kan være. Men der er ogsaa tænkt paa, hvordan der skal forholdes, naar en Statshusmand bliver gift med Enken efter en Statshusmand. Det, jeg her særlig vil fremhæve, er, at man har haft det Tilfælde, at en Mand, der har haft et Statshusmandsbrug tidligere og er gaaet fra det, ansøger om at maatte overtage et bestaaende Statshusmandsbrug. Det er noget, der ikke kan skade Statskassen det fjerneste, og det er ikke saa sikkert, at det vil være en retfærdig Handling at nægte ham det. Jeg skal anføre et Eksempel, som vi i den senere Tid har haft i vort Amt. Der var et Tyende, en ung Mand, som for 3—4 Aar siden søgte og fik bevilget Statslaan til Oprettelse af et Husmandsbrug. Han fik Bygningen opført og fik den vurderet til Laan. Men bedst som han staar og skal stifte Hjem — han er forlovet — slaar Kæresten op med ham, og saa staar han alene. Saa havde han en kort Tid Ejendommen, men det var jo ikke saa rart, da han ingen Familie havde. Derfor kom han i Tanker om, at han vilde sælge den, og da han havde fundet en Liebhaber til den, tog han ud at tjene i 3 Aar som Tyende. Saa blev han forlovet igen og giftede sig, og saa købte han et Statshus af en Mand, som ønskede en anden Ejendoms — det var for Resten hans Forældres Ejendom, han fik. Men nu viser det sig, at den Mand egentlig ikke efter Loven er sikker paa atter at kunne faa Laan. Den Slags Ting synes jeg er urigtige. Det kan være, Ministeren vil svare, at under saadanne Forhold vilde han ikke have noget imod, at der ydedes et Laan, men jeg vil helst have slet fast, at naar Landarbejderes Stilling er den samme som tidligere, skulde de have Lov til — om ikke at faa nye Laan til Oprettelse af nye Huse — saa dog til at gaa over i de oprettede Statshuse, naar de ellers er kvalificerede. Jeg synes, de har nogen Ret dertil.

§ 18 handler om de Syn over disse Husmandsbrug, som Kommissionerne har Forpligtelse til at afholde mindst en Gang hvert 3die Aar. Jeg har bragt i Erfaring, at adskillige af disse Statshuse bliver solgt til, hvad vi vilde kalde private Folk, Folk, som ikke er kvalificerede til at have Statslaan, og som saa indbetaler Statslaanen, som de er forpligtede til. Disse Huse, som saadan gaar ud, har Husmandsforpligtelse, medmindre da Ministe-